

Prof. Dr. S. BİNNUR ÇELİK

Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Öğretim Üyesi

**KAMU ALACAKLARININ
TAKİP VE TAHSİL HUKUKU
(VERGİ İCRA HUKUKU)**

onikilevha

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	VII
2. BASKIYA SUNUŞ	IX
3. BASKIYA SUNUŞ	XI
İÇİNDEKİLER	XIII
KISALTMA CETVELİ.....	XXVII

Birinci Bölüm

KAMU ALACAKLARI İLE İLGİLİ GENEL AÇIKLAMALAR

I. KAMU ALACAKLARININ ÖNEMİ	1
II. KAMU ALACAKLARININ KAPSAMI	4
A. ASLİ VE FER'İ KAMU ALACAKLARI.....	6
B. KAMU HİZMETLERİ UYGULAMASINDAN DOĞAN KAMU ALACAKLARI.....	7
C. TAKİP GİDERLERİNDEN OLUŞAN KAMU ALACAKLARI	11
D. TAHSİLİ EMVAL KANUNU'NA GÖRE TAHSİL EDİLMESİ GEREKEN KAMU ALACAKLARI	11
E. 6183 Sayılı Kanun'un KAPSAMI DIŞINDA KALAN KAMU ALACAKLARI.....	14

III. KAMU ALACAKLARININ NİTELİKLERİ	16
A. KAYNAĞI AÇISINDAN	16
1. TAHSİLİ EMVAL KANUNU.....	16
a. Tahsili Emval Kanunu'nun Kapsamı	16
b. Tahsili Emval Kanunu'nun Tahsil Prensipleri Konusunda Kapsadığı Bazı Uygulamalar.....	17
aa. Cebri İcra Yolu.....	17
bb. Hapis Yolu İle Zorlama.....	17
c. Tahsili Emval Kanunu'nun Yetersiz Kalan Tarafları.....	18
2. 6183 SAYILI KANUN	19
a. Genel Açıklamalar.....	19
b. 6183 Sayılı Kanun'a Göre Kamu Alacaklarının Ödenmesi Ve Zorla Tahsilinde Uygulanması Gereken İlkeler	20
aa. Kamu Alacağının Ödenmesinde Kolaylık Sağlanması	20
bb. Borç İçin Hapis Uygulanmaması	21
cc. Kamu Alacaklarını Koruma Altına Alacak Önlemlerin Düzenlenmesi	21
B. TARAFLAR AÇISINDAN.....	21
1. KAMU BORÇLUSU	22
a. Kanunda Kamu Borçluları Tanımlaması.....	22
b. Kendi Borcundan Dolayı Kamu Borçlusus Sifatını Kazananlar	23
aa. Kendi Borcundan Dolayı Kamu Borçlusus Sifatını Kazanan Gerçek Kişiler	23
bb. Kendi Borcundan Dolayı Kamu Borçlusus Sifatını Kazanan Tüzel Kişiler	24
c. Başkasının Borcundan Dolayı Kamu Borçlusus Sifatını Kazananlar	27
aa. Vergi Sorumluları.....	27
bb. Kefil.....	28
cc. Kanuni Temsilci	29
dd. Mirasçı	31

2. KAMU ALACAKLISI	31
C. HUKUKİ STATÜ ACİSINDAN	33

İkinci Bölüm

KAMU ALACAKLARININ KORUNMASI

I. KAMU ALACAKLARININ KORUNMASINI GEREKTİREN NEDENLER	35
II. KAMU ALACAKLARINI KORUYAN YOLLAR	37
A. MAL BİLDİRİMİNDE BULUNMA ZORUNLULUĞU	37
1. MAL BİLDİRİMİNİN AMACI VE KAPSAMI.....	37
2. MAL BİLDİRİMİNİNDE BULUNULMAMASININ SONUÇLARI	38
3. MAL EDİNME VE MAL ARTMALARININ BİLDİRİLMESİ	39
B. TEMİNAT İSTENMESİ	40
1. TEMİNATIN KAPSAMI VE NİTELİĞİ	40
2. TEMİNAT UYGULAMASINA YOL AÇAN HALLER	41
a. Vergi Ziyaı Suçunda Teminat İstenmesi	42
b. Kaçakçılık Suçlarında Teminat İstenmesi	43
c. Türkiye'de İkametgahı Olmayan Kamu Borçlusundan Teminat İstenmesi.....	43
3. TEMİNAT İSTEME YETKİSİ.....	44
4. TEMİNAT OLARAK KABUL EDİLEN NAKDİ VE AYNİ UNSURLAR İLE ŞAHSİ KEFALET	47
a. Teminat Olarak Kabul Edilen Nakdi Unsurlar	47
aa. Para	47
bb. Bankalar ve Özel Finans Kurumları Tarafından Verilen Süresiz Teminat Mektupları.....	48
cc. Hazine Müsteşarlığınca İhraç Edilen Devlet İç Borçlanma Senetleri veya Bu Senetler Yerine Düzenlenen Belgeler	48

dd. Hükümet Tarafından Belirlenecek Milli Hisse Senedi Ve Tahvil.....	49
b. Teminat Olarak Kabul Edilen Aynı Unsurlar	49
aa. Alacaklı Tahsil Dairesince Teminat Olarak Kabul Edilen Aynı Unsurlar.....	50
bb. Teminat Hükümünde Olan Aynı Unsurlar.....	50
c. Şahsi Kefalet.....	53
5. TEMİNAT İLE İLGİLİ ÖZELLİK TAŞIYAN HALLER...	56
a. Teminatın Tamamlattırılması Veya Başka Teminat İstenmesi	56
b. Teminatın Borçlu Tarafından Değiştirilmesi	57
c. Teminatın Korunması Ve İadesi	58
6. ALACAKLI KAMU İDARESİ TARAFINDAN TEMİNAT İSTENMESİ İLE KAMU BORÇLUSU TARAFINDAN TEMİNAT GÖSTERİLMESİNİN SONUÇLARI	58
a. Alacaklı Kamu İdaresi Tarafından Teminat İstenmesinin Sonuçları	58
b. Kamu Borçlusu Tarafından Teminat Gösterilmesinin Sonuçları	59
C. İHTİYATI HACİZ UYGULAMASI	60
1. İHTİYATI HACİZİN KAPSAMI VE NİTELİĞİ	60
2. İHTİYATI HACİZ UYGULAMASINA YOL AÇAN HALLER.....	63
a. Teminat İstenmesini Gerektiren Hallerde İhtiyati Haciz Uygulaması	63
b. Borçlunun Belli Bir İkametgahının Olmaması Halinde İhtiyati Haciz Uygulaması	64
c. Borçlunun Kaçmış Olması Veya Kaçması - Mallarını Kaçırması Ve Hileli Yollara Sapması İhtimallerinin Olması Halinde İhtiyati Haciz Uygulaması	65

d.	Borçludan Teminat Göstermesi İstenildiği Halde Belli Sürede Teminat Veya Kefil Göstermemiş Olması Ya da Şahsi Kefalet Teklifinin Veya Gösterdiği Kefilin Kabul Edilmemiş Olması Hallerinde İhtiyati Haciz Uygulaması	66
e.	Mal Bildirimine Çağrılan Borçlunun Belli Süre İçinde Mal Bildiriminde Bulunmamış Veya Noksan Bildirimde Bulunmuş Olması Halinde İhtiyati Haciz Uygulaması	66
f.	Para Cezasını Gerektiren Fiil Dolayısıyla Kamu Davası Açılması Halinde İhtiyati Haciz Uygulaması	67
g.	İptali İstenen Hükümsüz Tasarrufların Varlığı Halinde İhtiyati Haciz Uygulaması	68
3.	İHTİYATI HACİZ UYGULAMA YETKİSİ.....	68
4.	İHTİYATI HACİZDE UYGULAMA USULÜ VE İSTİHKAK İDDİASI	69
a.	İhtiyati Hacizde Uygulama Usulü	70
aa.	İhtiyati Haciz Kararı Alınması	70
bb.	İhtiyati Haciz Varakasının Düzenlenmesi Ve Onaylanması	70
cc.	İhtiyati Haciz Uygulama Şekli	71
b.	İhtiyati Hacizde İstihkak İddiası	71
5.	İHTİYATEN HACZOLUNAN MALLARIN BORÇLUYA VEYA ÜÇÜNCÜ KİŞİYE BIRAKILMASI ..	72
a.	İhtiyaten Haczolan Malların Borçluya Bırakılması ..	72
b.	İhtiyaten Haczolan Malların Üçüncü Kişiye Bırakılması	74
6.	İHTİYATI HACZE İTİRAZ.....	74
a.	İhtiyati Hacze Karşı Açılacek Davada Yetkili Mahkeme	74
b.	İhtiyati Hacze Karşı Dava Açma Süresi	76
c.	İhtiyati Hacze Karşı Açılacek Davanın Nedenleri	76
d.	İhtiyati Hacze Karşı Vergi Mahkemesinde Dava Açılmasının Etkileri	77

7. İHTİYATI HACİZ KONUSU KAMU ALACAKLARININ TAKİP USULÜ	78
8. İHTİYATI HACZİN KALDIRILMASI.....	79
9. İHTİYATI HACİZ UYGULAMASININ ETKİLERİ	80
a. İhtiyati Haciz Uygulamasının Borçlu ve Üçüncü Kişi Üzerindeki Etkileri	80
b. İhtiyati Haciz Uygulamasının Alacaklı Tahsil Dairesine Etkileri	81
D. İHTİYATI TAHAKKUK UYGULAMASI	82
1. İHTİYATI TAHAKKUK UYGULAMASININ KAPSAMI VE NİTELİĞİ.....	82
2. İHTİYATI TAHAKKUKA YOL AÇAN HALLER VE İHTİYATI TAHAKKUK UYGULAMA YETKİSİ	84
a. İhtiyati Tahakkuka Yol Açılan Haller.....	84
aa. Bazı İhtiyati Haciz Nedenlerinin Varlığı	85
bb. Kamu Alacağının Tahsiline Engel Olunması Durumunda Mükellef Hakkında Takibata Girişilmiş Olması	86
cc. Bir Teşebbüsün Muvazaalı Olması Ve Gerçekte Başkasına Ait Olduğu Hakkında Delillerin Bulunmuş Olması	87
b. İhtiyati Tahakkuk Uygulama Yetkisi.....	88
3. İHTİYATI TAHAKKUK UYGULAMA USULÜ	88
4. İHTİYATI TAHAKKUKA İTİRAZ	89
5. İHTİYATI TAHAKKUK UYGULAMASININ ETKİLERİ.....	91
a. Matrahı Belli Olan Vergi, Resim Ve Cezalarında İhtiyati Tahakkuk Uygulamasının Etkileri	91
b. Matrahı Belli Olmayan Vergi, Resim Ve Cezalarında İhtiyati Tahakkuk Uygulamasının Etkileri	92
c. İhtiyati Tahakkuk Uygulamasının Kamu Alacağının Tahsil Süresine Etkisi	92
6. İHTİYATI TAHAKKUKUN DÜZELTİLMESİ.....	92

a.	Beyannameye Dayalı Tarhiyatta İhtiyati Tahakkukun Düzeltilmesi	93
b.	Kamu Alacağının İlgili Olduğu Kanuna Göre Yapılan Tarhiyata Karşı Dava Açılması Halinde, İhtiyati Tahakkukun Düzeltilmesi	93

Üçüncü Bölüm
KAMU ALACAKLARINI KORUYAN DİĞER
YOLLAR

I.	KAMU ALACAĞINA RÜÇHANIYET TANINMASI	99
A.	TEMEL PRENSİPLER.....	99
B.	GARAMETEN TAHSİL	103
II.	KAMU ALACAĞI ÖDENMEDEN YAPILMAYACAK İŞLEMLER.....	107
III.	SORUMLULUK MÜESSESESİNE YER VERİLMESİ	108
A.	TANIMI VE HUKUKSAL NİTELİĞİ	108
B.	SORUMLULUK HALLERİ	111
1.	Kanuni Temsilcinin Sorumluluğu	111
a.	Kanuni Temsilcinin Cezalar Dışındaki Kamu Alacaklarından Sorumluluğu	111
b.	Kanuni Temsilcinin Cezalardan Sorumluluğu	114
aa.	Tüzel Kişilerin Kanuni Temsilcilerinin Cezalardan Sorumluluğu	115
bb.	Küçük ve Kısıtlıların Kanuni Temsilcilerinin Cezalardan Sorumluluğu	116
2.	Mirasçilerin Sorumluluğu	116
3.	Karnesiz Hizmet Erbabı Çalıştıranların Sorumluluğu	118
4.	Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu	118
5.	Kamu alacaklarını Kesip Ödemek Mecburiyetinde Olanların Sorumluluğu.....	120
a.	Genel Düzenlemeler	120

b. Özel Düzenlemeler	123
6. Limited Şirket Ortaklarının Sorumluluğu	125
7. Birleşme, Devir, Bölünme ve Şekil Değiştirme Hallerinde Sorumluluk	128
8. Diğer Sorumluluklar.....	129
IV. TAKAS	134
A. HUKUKİ NİTELİĞİ	134
B. ŞARTLARI VE BAŞVURU SÜRESİ.....	136
1. ŞARTLARI.....	136
a. Karşılıklı İki Muaccel Alacak Olmalı	136
b. Takas Talebi Olmalı	136
c. Mükellefin Reddiyatı Yapacak Olan Kamu İdaresine Borcu Olmalı	136
2. BAŞVURU SÜRESİ.....	137
V. İPTAL DAVASI	139
A. İPTAL DAVASININ HUKUKİ NİTELİĞİ.....	139
B. İPTAL DAVASININ MUHATABI	141
C. İPTAL DAVASI AÇILABİLECEK HALLER.....	141
1. Hükümsüz Sayılan Tasarrufların Bulunması	141
a. Hükümsüz Sayılan İvazsız Tasarrufların Bulunması	142
b. Hükümsüz Sayılan Rehinlerin ve Ödemelerin Bulunması	143
2. Kamu Alacağının Tahsiline İmkan Bırakmamak Amacıyla Yapılan Tasarrufların Bulunması.....	143
D. İPTAL DAVASI AÇABİLME SÜRESİ	144
E. İPTAL DAVASININ SONUÇLARI	145
VI. ORTAKLIĞIN FESHİNİN İSTENEBİLMESİ	149

Dördüncü Bölüm
KAMU ALACAKLARININ ÖDENMESİ,
ÖDEME SÜRELERİНИ UZATAN HALLER,
ÖDEMENİN ERTELENMESİ, GECİKME
ZAMMI VE GECİKME FAİZİ

I. KAMU ALACAKLARININ ÖDENMESİ.....	151
A. ÖDEME ZAMANI VE YERİ	151
1. ÖDEME ZAMANI	151
2. ÖDEME YERİ	152
B. ÖDEME ŞEKİLLERİ	153
1. GENEL ÖDEME ŞEKLİ / MAKBUZ KARŞILIĞI ÖDEME.....	153
2. ÖZEL ÖDEME ŞEKİLLERİ	154
a. Çizgili Çekle Ödeme Yapılması	155
b. Bankalar Aracılığıyla Ödeme Yapılması	156
c. Postaneler Aracılığıyla Ödeme Yapılması.....	156
C. KAMU ALACAĞININ ÖDENMESİNDE MAHSUP SIRASI	157
1. KAMU ALACAĞINA KARŞILIK RIZAEN YAPILAN ÖDEMELERİN MAHSUP SIRASI	157
a. Ödeme Süresi Başlamış Henüz Vadesi Geçmemiş Alacaklara Karşılık Rizaen Yapılan Ödemelerde Mahsup	158
b. İçinde Bulunulan Takvim Yılı Sonunda Zamanaşımına Uğrayacak Alacaklar İçin Rizaen Yapılan Ödemelerde Mahsup	159
c. Vadesi Önce Gelen Ve Teminatsız Veya Az Teminatlı Olan Ödemelerde Mahsup	160
2. KAMU ALACAĞININ CEBREN TAHSİLİNDE MAHSUP SIRASI	160
D. ÖDEMENİN İSPATI	163

II. ÖDEME SÜRELERİİNİ UZATAN HALLER	164
A. ZOR DURUM NEDENİYLE SÜRELERİİN UZAMASI	164
B. ÖLÜM NEDENİYLE SÜRELERİİN UZAMASI	165
C. MÜCBİR SEBEP İLE SÜRELERİİN UZAMASI	166
III. ÖDEMENİN ERTELENMESİ	170
A. TECİL	170
1. KAPSAMI Ve Amacı	170
2. Tecil Yetkisi	172
3. Tecil Süresi	174
4. Tecil Şartları	174
a. Yazı İle İstekte Bulunulması	174
b. Borçlunun Çok Zor Duruma Düşme İhtimalinin Bulunması	174
c. Teminat Verilmesi	176
5. Tecil Talebinin Sonuçları	178
a. Tecil Talebinin Kabul Edilmesinin Sonuçları	178
b. Tecil talebinin Reddedilmesinin veya Süreli Reddinin Sonuçları	179
c. Tecil Şartlarına Uyulmamasının Sonuçları	180
B. TEHİR	182
C. TAHSİLATIN HIZLANDIRILMASI	183
1. MAHİYETİ ve AMACI	183
D. VERGİDE YENİDEN YAPILANDIRMA	184
E. TAHSİLATIN HIZLANDIRILMASI / VERGİDE YENİDEN YAPILANDIRMA / tecil / af karşılaştırması	185
IV. ÖDEMENİN GECİKMESİ HALİNDE UYGULANAN GECİKME ZAMMI VE GECİKME FAİZİ	189
A. GECİKME ZAMMI UYGULAMASI	189
1. GECİKME ZAMMININ HUKUKİ NİTELİĞİ	189
2. GECİKME ZAMMININ UYGULANMA SÜRESİ	192
3. GECİKME ZAMMININ HESAPLANMASI	192

4. KÖYLERDE GECİKME ZAMMI UYGULAMASI	194
B. GECİKME FAİZİ UYGULAMASI	195
1. GECİKME FAİZİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ	195
2. GECİKME FAİZİNİN UYGULANMA SÜRESİ	196
C. GECİKME ZAMMI İLE GECİKME FAİZİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	197
1. GECİKME ZAMMI İLE GECİKME FAİZİ ARASINDAKİ FARKLILIKLAR	197
2. GECİKME ZAMMI İLE GECİKME FAİZİ ARASINDAKİ BENZERLİKLER	198

Beşinci Bölüm
KAMU ALACAKLARININ CEBREN
TAHSİLİ

I. CEBRİ TAHSİL AŞAMASININ BAŞLANGICI – ÖDEME EMRİ TEBLİĞİ	201
A. ÖDEME EMRİNİN HUKUKSAL NİTELİĞİ.....	201
B. ÖDEME EMRİNİN TEBLİĞİ	204
1. BELEDİYE SINIRLARI İÇERİSİNDE ÖDEME EMRİNİN TEBLİĞİ	204
2. KÖYLERDE ÖDEME EMRİNİN TEBLİĞİ	205
C. ÖDEME EMRİNE İTİRAZ.....	206
1. İTİRAZ YERİ VE SÜRESİ	206
2. İTİRAZ NEDENLERİ	206
3. İTİRAZ SONUÇLARI.....	207
II. CEBRİ TAHSİL ŞEKİLLERİ	210
A. TEMİNATIN PARAYA ÇEVİRİLMESİ	210
B. HACİZ YAPILMASI	211
1. HACZE YÖNELİK GENEL KURALLAR	212
2. HACİZ USULÜ	215

3.	HACZEDİLEMEYECEK MALLAR VE ALACAKLAR ..	217
4.	KISMEN HACZEDİLEBİLEN GELİRLER	220
5.	YETİŞMEMİŞ MAHSULLERİN HACZİ	221
6.	HACİZDE İSTİHKAK İDDİASI	222
a.	Borçlu Elinde Haczedilen Mallara Karşı İstihkak İddiası.....	223
b.	Üçüncü Şahıs Elinde Haczedilen Mallara Karşı İstihkak İddiası	224
c.	İstihkak İddiasında Yetkili Mahkeme Ve Davanın Tehiri	225
7.	MENKULLERİN HACZİ VE SATIŞI	228
a.	Menkullerin Haciz Usulü	228
aa.	Haciz Tutanağının Düzenlenmesi Ve Haczedilen Malların Değerlemesi	228
bb.	Üçüncü Şahıslardaki Menkul Malların, Alacak Ve Hakların Haczi	230
cc.	Haciz Sırasında Hazır Bulunacaklar	232
dd.	Haczin Yapılma Zamanı	233
ee.	Hacizde Zor Kullanma	233
ff.	Haczin Tamamlanması.....	234
b.	Haczedilen Menkullerin Korunması	234
c.	Haczedilen Menkullerin Satışı	235
d.	Haczedilen Menkullerin Satılamamasının Sonuçları ...	238
8.	GAYRİMENKULERİN HACZİ ve SATIŞI	239
a.	Gayrimenkullerin Haciz Usulü.....	239
b.	Haczedilen Gayrimenkullerin Satışı	240
aa.	Satış Ve Satış Komisyonları	240
bb.	Satış Şartnamesi.....	241
cc.	Satış İlanı	242
dd.	Artırma Ve İhale	245
ee.	Satış Bedelinin Tahsili	246
ff.	Gayrimenkullerin Teferruğuna/Kamu İdaresinin Mülkiyetine Geçirilmesi Ve Geri Verilmesi	247
gg.	İhalenin Feshi Ve Tescil Edilmesi	248

9. HACZİN SONUÇLARI	249
a. Haczin Borçlu Açısından Sonuçları	249
aa. Borçlunun Tasarruf Hakkı Açısından Sonuçları.....	249
bb. Borçlunun Aciz Sayılması Ve Sonuçları	250
b. Haczin Üçüncü Şahıs Açısından Sonuçları	252
c. Haczin Alacağın Tahsili Açısından Sonuçları	252
C. İFLASIN İSTENMESİ	253

Altıncı Bölüm
ÖDEME VE CEBİRİ TAHSİL DIŞINDA
KAMU ALACAĞINI SONA ERDİREN
HALLER

I. ZAMANAŞIMI	257
A. TAHAKKUK ZAMANAŞIMI	258
1. TAHAKKUK ZAMANAŞIMINI DURDURAN VE KESEN HALLER	259
a. Tahakkuk Zamanaşımını Durduran Haller	259
b. Tahakkuk Zamanaşımını Kesen Haller	260
B. TAHSİL ZAMANAŞIMI	260
1. Tahsil Zamanaşımını Durduran Haller	261
2. Tahsil Zamanaşımını Kesen Haller	261
II. TERKİN	264
A. DOĞAL AFETLER NEDENİYLE TERKİN	265
1. DOĞAL AFETLER NEDENİYLE VERGİLERİN TERKİN EDİLMESİ	265
2. DOĞAL AFETLER NEDENİYLE VERGİ DIŞINDAKİ KAMU GELİRLERİNİN TERKİN EDİLMESİ.....	266
3. DOĞAL AFETLERLE İLGİLİ OLARAK 6183 SAYILI KANUN İLE VUK KARŞILAŞTIRMASI	268

B. TAHAKKUKTAN VAZGEÇİLMESİ NEDENİYLE TERKİN	268
C. TAHSİL OLANAKSIZLIĞI NEDENİYLE TERKİN	269
D. YARGI KARARI İLE TERKİN	270
E. VERGİ HATALARININ DÜZELTİLMESİ YOLU İLE TERKİN	270
III. TAKAS VE MAHSUP	271
A. TAKAS	271
B. MAHSUP	271
IV. HATA DÜZELTME VE MALİ AF	271
A. HATA DÜZELTME	271
B. MALİ AF	273
V. YARGI KARARI VE UZLAŞMA	274
A. YARGI KARARI	274
B. UZLAŞMA	274
VI. ÖLÜM VE CEZA İNDİRİMİ	275
A. ÖLÜM	275
B. CEZA İNDİRİMİ	275
KAYNAKÇA	277
KAVRAM DİZİNİ.....	285